

Artikelenreeks over de energietransitie

Huizen Heemstede en Bloemendaal 'los van het aardgas' - maar hoe?

BLOEMENDAAL/HEEMSTEDEN - Voor een beter klimaat, maar ook om de aardgaswinning in Groningen te kunnen stoppen (in 2030) heeft het kabinet ambitieuze klimaatdoelstellingen geformuleerd. Ruim 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen moeten voor 2050 allemaal aardgasloos zijn. Om dat te bereiken moeten er al voor 2030 jaarlijks 200.000 woningen worden afgekoppeld. Voor relatieve nieuwe huizen is dat niet al te problematisch. Maar woningen van grofweg voor 1980 zijn van zichzelf niet up to date geïsoleerd. Voordat die betaalbaar verwarmd kunnen worden met bijvoorbeeld een elektrische warmtepomp of aangesloten op een warmtenet, is een fikse investering nodig om de huizen zo te isoleren dat de warmtevraag omlaag gaat.

door Marilou den Outer

Wat dat betreft hadden we het best gemakkelijk en comfortabel met die HR cv ketel: niet duur in aanschaf en onderhoud, een efficiënte verwarmingsbron voor elk huis. Het grootste deel van de energie in het gas kan worden omgezet in nuttige warmte in huis. Maar toch: cv-ketels zorgen voor een aandeel van 8% van de jaarlijkse CO₂-emissie, zo meldde Martien Visser, lector energietransitie en netintegratie aan de Hanzehogeschool Groningen onlangs op de website energiepodium. De regering wil dus dat burgers overstappen op duurzamere warmte, met schone elektriciteit van elders of met zelf opgewekte, met zonnepanelen. Dat dit niet zo eenvoudig zal gaan als met de overstap op aardgas, destijds in de jaren zestig, beseft de overheid heel goed.

Hoe divers in Nederland wordt gereageerd op de boodschap dat we van het gas af moeten was recent te zien op Twitter. Premier Mark Rutte meldde daar vorige maand opgewekt dat hij en de Duitse

bezoekende bondskanselier Angela Merkel klimaatverandering als 'topprioriteit' zien. Dat leverde circa 80 reacties op, de meeste negatief. Bijvoorbeeld van mensen die ontkennen dat er sprake is van klimaatverandering, of dat Nederland het braafste jongetje in de klas wil zijn, maar ook mensen die vinden dat de regering eerst moet zorgen dat de voedselbanken verleden tijd worden, of erop wijzen dat Duitsland nog op oliegestookte verwarmingen draait en juist subsidies uitdeelt voor overstap op gas. Anderen twitteren dat de regering ook kan beginnen met verlagen van de maximum snelheid op de snelwegen, of het invoeren van statiegeld of plastic flesjes en blik. Voorloper op klimaatgebied zijn

Veel jaren 30-woningen in Heemstede en Bloemendaal. Karakteristiek, maar destijds niet geïsoleerd (Foto: Marilou den Outer).

heeft ook voordelen, twittert een ander. Toen Nederland in de Gouden Eeuw voorop liep hoorde je geen klachten.

Burger meekrijgen

Niet voor niets noemt het Klimaatkkoord de grootste uitdaging van de energietransitie niet de bestuurlijke, financiële of technische opgave, maar de sociale. Iedereen heeft te maken met de klimaatplannen van de regering, en heeft er een mening over. Hoe krijgt de regering de burger mee in de radicale omslag? De overheid stelt dat de dynamiek op gang zal komen door per woonwijk aan te geven hoe deze van het gas af kan gaan: zijn er mogelijkheden voor aansluiting op een warmtenet, hoe zit het met geothermie of aquathermie? Dat wordt overigens een opdracht aan de individuele gemeentes. Die moeten uiterlijk in 2021 met een wijkplan komen, een zogeheten Regionale Energie Strategie (RES). Daarin is overigens ook aandacht voor opwekking van lokale energie zoals windmolens en zonnepanelenweiden en -daken.

Volgens Vereniging Eigen Huis betekent de RES het uur der waarheid voor de haalbaarheid en betaalbaarheid van de energietransitie. (Hierover later meer in een interview met de wethouders van Bloemendaal en Heemstede). De burgers meekrijgen lijkt al even ambitieus als het energietransitieproject zelf. Koplopers, mensen die al bezig zijn met de isolatie van hun huis, zijn er volop. Zeker in gemeentes als Heemstede en Bloemendaal waar het inkomen bovengemiddeld ligt. Maar, juist hier ligt ook een bovengemiddelde opgave. Dichtbebouwde gebieden en hoogbouw zijn er weinig. Dat betekent dat grootschalige en daardoor goedkope oplossingen en complete, uniform gebouwde wijk van een nieuw goed geïsoleerd dak of gevel voorzien nauwe-

lijks aan de orde zullen zijn. Maar volop aanwezig zijn vooroorlogse, niet-geïsoleerde woningen, soms zelfs zonder spouwmuur.

Het 'karakteristieke jaren dertig huis' uit de makelaarsadvertenties heeft er dankzij de energietransitie plotseling een karakteristiek bijgekregen. In Bloemendaal is de overgrote meerderheid van de woningen label F en G, stelde wethouder Wijkhuiseerder dit jaar onomwonden. Voor een succesvolle energietransitie is label A of B vereist. Wie al volop in de duurzaamheid actief zijn - omdat de wet- en regelgeving hen die kant op duwt - zijn woningcorporaties en projectontwikkelaars. We spraken met Brederode Wonen en Hoorne Vastgoed.

Inwoners die al volop bezig zijn met verduurzaming in huis, de 'koplopers', zijn handig voor de overheid, want anderen raken door hen geïnspireerd om ook iets in huis te gaan verduurzamen, of worden in elk geval nieuwsgierig. Maar hoe zit het met mensen, die verduurzaming niet uit hun maandelijks inkomen kunnen bekostigen en geen spaargeld op de bank hebben staan? Het gaat al gauw om 10.000 tot 40.000 euro per woning. En, zeker als je op leeftijd bent, zul je die bedragen niet allemaal meer gaan terugverdienen. Hoe gaat de regering mensen tot duurzame maatregelen in huis verleiden, zoals zij het zelf ook uitdrukt? Via de portemonnee, ligt voor de hand. Er komt een nieuw soort geldleenstelsel, en er zijn oude en nieuwe subsidies. (over de financiële kant van het verhaal meer in een apart artikel).

Is het wel de portemonnee die spreekt, of zijn er ook mensen die in actie komen vanwege het milieu? We spreken met diverse woningeigenaren. Er zijn ook mensen die aangeven dat zij willen afwachten wat nieuwe technologieën gaan brengen voordat zij in actie komen. Waterstof wordt

veel genoemd. Er zijn experimenten met cv-ketels op waterstof en ook met centrales van waaruit waterstof naar huizen kan worden getransporteerd. Ook wordt er geëxperimenteerd met warmte uit oppervlakte water, en is er veel te doen rond warmtenetten voor hele woonwijken. (een artikel over de alternatieven voor aardgas volgt).

Portemonnee

In het Klimaatkkoord dat dit voorjaar het licht zag wordt aangekondigd dat woningeigenaren een financiering kunnen krijgen die niet aan hen persoonlijk, maar aan de woning is gebonden. De lening verhuist bij eventuele verkoop van een huis mee met de woning. Dat moet uiterlijk 2022 mogelijk zijn. Maar nu alvast springen andere partijen in het duurzaamheidsmarkt. De commerciële banken trekken hun eigen plan en komen al met speciale leningen met lage rentes voor duurzaamheidsmaatregelen in huis. Subsidies worden van stal gehaald en zo is er een wirwar van financiële regelingen aan het ontstaan (over de financiën volgt een apart artikel in de serie).

De ambities van de overheid dwarrelen stukje bij beetje op de burgers neer. Daarnaast valt op elk huisadres in Heemstede en Bloemendaal van tijd tot tijd een brief op de mat van een bedrijf dat een deal heeft voor vloerisolatie in uw straat, of voor het huren van zonnepanelen. "Zonder investering!" Uit reacties op internet blijkt dat daar wisselende ervaringen mee zijn. De situatie voor de burger wordt er niet overzichtelijker op. Tijd dus om een eerlijk en vooral onafhankelijk energieadvies te gaan vragen. Echter, dat valt in de praktijk nog niet mee zo zal blijken in een artikel over dit onderwerp. ●

Serie: Heemstede en Bloemendaal Van Gas Los

Sinds de aankondiging van minister Eric Wiebes (Economische Zaken) vorig jaar dat Nederland 'zo snel mogelijk van het gas af moet' is het onderwerp 'en hoe dan?' vrijwel wekelijks in de media. Een ding is helder: zo simpel als in de jaren zestig de woningen werden aangesloten op het aardgas, zal het in dit geval zeker niet gaan. De komende weken beschrijft dit Nieuwsblad in een serie artikelen hoe er in Bloemendaal en Heemstede op de gasloze toekomst wordt gereageerd. Hoe actief zijn inwoners met isoleren van hun huis, en waarom? Of doen zij helemaal niets, en waarom? Wat doen rijk en gemeente om de inwoners te ondersteunen in de transitie, hoe krijg je als huiseigenaar onafhankelijk advies, hoe kijkt een projectontwikkelaar aan tegen de steeds scherpere eisen van duurzaam bouwen, en wat doet de woningbouwcoöperatie. Deze en meer vragen komen aan bod. Uw reacties zijn van harte welkom (email: redactiehbz@buijzpepers.nl). De serie is mede tot stand gekomen dankzij subsidie uit het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten.

CO₂-uitstoot in Nederland

CO₂ is het belangrijkste broeikasgas dat door menselijke activiteiten wordt geproduceerd en draagt daarmee bij aan de klimaatverandering. In 2017 was de uitstoot in Nederland: 163 miljard kilogram CO₂. (bron: CBS). Ons land staat daarmee op de zesde plaats in Europa. De meeste uitstoot komt op rekening van energiebedrijven, gevolgd door industrie, wegverkeer, woningen en kantoren, en tot slot landbouw. In Velsen, Geertruidenberg en Rotterdam is de uitstoot per vierkante kilometer het grootst. Volgens de afspraken in het Parijs-akkoord om de opwarming van de aarde te beperken tot minder dan 2 graden zou Nederland in 2030 de CO₂ uitstoot met 40 tot 50 procent moeten halveren in 2030, en met 85-95% in 2050 (bron: Planbureau voor de Leefomgeving). In het Klimaatkkoord dat afgelopen voorjaar is gepresenteerd is de doelstelling: 46% reductie in 2030. Dus al binnen tien jaar moeten veel bakens worden verzet. ●